

CECI N'EST PAS UN ARTEFACT

OVER SJOEMELARCHEOLOGIE

OVER VERSE MP-ARTEFACTEN VAN HET DRENTS
KEILEEMPLATEAU. ER IS VAN ALLES MIS MEE

BURGUMLEZING DOOR KLAAS GEERTSMA

De meeste artefacten die getoond worden komen uit de collecties van Henk & Klaas Geertsma

ON A HAPPY DAY

HERN 1944/1944. ... 1944/1944

Wijze van inkomen: Gvanden door Tyck
Vermaning (Senior) op 13 October 1944.

VONDSTONSTANDIGHEDEN: Gvanden door Tyck
Vermaning (Senior) op pl. n. z. k. M. ten Oostw. van
Van het dorp Ravenswoud, en daar ongeveer
300 meter ten oosten van de Weg (hyetema weg-
Ravenswoud), pal aan de oostkant van het daar-
gelegen oom pagmansbos, op een akker land, signant
Van landbouw n. 4. Duit wammch in boersch n. 4
(WILGERLAND) no. 1, de toe loecherij aan de hyetma
weg vanaf Ravenswoud, juist Voorbij de docht.
Het akker land ligt pal van de oostkant van een weg
die langs het bos loopt gem. ooststelling wief.

OMSCHRIJVING: Een natuur fraais widdich palare-
-Lithische vuist bij van het type Wijnstijp (Van
der Vliet 1942) uit het koge. De lichte (Ravens-
woud) is, de ingrahe kigg-widich widdich
(samen indding). De prachtige vuist bij is
Voorwaardig van zeer dankegrijne, tot Vlauwe-
gijne, en met Roest adone dankebraken, datant
evidant richte vuiststeen, en hier en daar aange-
teel door windlak. De vuist bij werd door wij getant
op een akker land naar in vroeger jaren de uitgewaen
grond uit de toen waung-graen wijk, was gestond
het is dus niet an waug-graen wijk, was gestond
de stenen uit afkomstig uit de wijk kan hebben getant
tussen de zwijf stenen in de kerken, dan dit wog
duidelijk is te zien op de vind plaats, hier liggen nog
de widdich, tussen de leangrand die niet de wijk
maakt zijn gekomen? Het is natuurlijk ook niet uit
getant dat de bij met de pleeg om hang is ge-
bracht door toepaenke oost de leangrand die niet
ouder de land voor bevindt. De vuist bij werd door
wij Gvanden op pl. n. z. k. M. ten Oostw. van
Van het dorp Ravenswoud, en daar ongeveer
300 meter ten oosten van de Weg (hyetema weg-
Ravenswoud), pal aan de oostkant van het daar-
gelegen oom pagmansbos, op een akker land, signant
Van landbouw n. 4. Duit wammch in boersch n. 4
(WILGERLAND) no. 1, de toe loecherij aan de hyetma
weg vanaf Ravenswoud, juist Voorbij de docht.
Het akker land ligt pal van de oostkant van een weg
die langs het bos loopt gem. ooststelling wief.

13 OKTOBER 1974,
VONDSTMELDING VAN
DE VUISTBIJ HET
OOG VAN
RAVENSWOUD
DOOR VERMANING,
VOOR EIGEN ARCHIEF

Vlek, (of Conventioche) Ring in de Vuiststeen waaraan
de bij te Voorwaardig. Deze Ring bevindt zich ongeveer
2 centimeter onder de top van de bij, en ongeveer 1 centimeter
vanaf de Hand. Deze Ring is als volgt opgetekend: De Ring
heeft een diameter van pl. n. z. k. M. ten Oostw. van
in van vuistgrin kalksten. De lichte Ring van lichtgrijne
vuiststeen, en in het midden een stip van pl. n. z. k. M.
van Noord vuiststeen. Het keld kome n. 4 van dit gebied is
dat het niet het blake oog sprekend het ook van een
vrij licht een vrees oog dat. Nog keld kome n. 4 van dit
waanen, men dit oog onder de laupe, of aencht een vrees
groot g. lar gaet belijke, dan in het groen oog van
een vrees, maar nauwelijkt het oog van een
Reptiel, en wel van een kamelen, Het gebied is een
keer van de bij (Tyck Vermaning Senior) dit zeer
uunike stuk gelaapt als (HET OOG VAN RAVENSWOUD,
Het freunt het ook licht, maar de Mandu thales kome
en bepaald magische wammch toe van widdich, of
wagere, die gewaakt worden van vuiststeen, waanen van
ten vrees, en niet de begrippe afv. liden waken, keld
bij waan keld vuiststeen, en liden d. vuiststeen, maar
te liden als dit zo uit kwam. Zo vand ik (Tyck Vermaning
by smid de top van een daar viddich gebraek Vuistbij!
in deze afge koken kop te rand zich een prachtige keldkome
soort vuist bij (HOLASTER LEAVIS) die op ziele bij
was uitgespannd, en onberechtigd gebraek toeten het
vagetten van de bij. Later moet de vuist bij door vuist-
gebraken zijn bij de wakk plek waar zich de keld in
het ges bevindt bevindt. Ook in de vuiststeen waanen van
de vuist bij, van Wijnstijp, woud Voorwaardig bevindt
zich de ofstent van een vuist bij keld van de woud
(Eidare (Conventioche)). Het is niet uitgesloten dat de
Mandu thales ook een magische wammch kan hebben
begegend, aan het oog van de steen van de vuist-
bij van Ravenswoud. 1974

De vuist bij met het oog van
Ravenswoud
Gvanden op 13 October 1944.

Dit was de laatste vondst die hij opnam in z'n archief. De bij werd in 1975 vals verklaard.
Het is niet voor te stellen dat Vermaning eerst deze bij maakte, hem dan op een akker dumpste, hem vervolgens weer opzocht en dan een overduidelijk totaal enthousiaste vondstmelding schreef om zijn vondst te documenteren. De brief is te zien op de expositie en is het hoogtepunt van de tentoonstelling.

VIER MAANDEN LATER

ON A SAD DAY

OP 18 MAART 1975 WORDT VERMANING DOOR DE POLITIE VAN Z'N BROMMER GEPLUKT EN MEEGENOMEN NAAR HET BUREAU.

HIJ WORDT GEARRESTEERD VOOR HET VERKOPEN VAN VERVALSTE ARTEFACTEN AAN DE PROVINCIE DRENTHE.
ER VOLGEN DRIE PROCESSEN. TWEE IN ASSEN EN HET HOGER BEROEP IN LEEUWARDEN.
HIJ WORDT VRIJGESPROKEN.

MAAR ZIJN ARTEFACTEN WORDEN VOGELVRIJ VERKLAARD.
VANAF DAT MOMENT BESTAAT ER OFFICIEEL GEEN VERS MIDDEN PALEO MEER OP HET DRENTS KEILEEMPLATEAU.

VOOR DE APAN ECHTER WEL

**SCHUILENBURG
MET WÂLDGROEP,
EEMSTER,
HET OOG VAN
RAVENSWOUD,
GROEVE WOLVEGA
EN GROEVE EEN.**

**IN DE POTJES
BODEMMONSTERS
UIT DE OPGRAVING
SCHUILENBURG
VAN DE APAN.
ER WERD OOK EEN
WRIJFSTEEN
AANGETROFFEN**

HET OMGEKEERDE STOPLICHT

WEL
ARTE-
FACT

Incerto Facto (onzeker hoe ontstaan)
Of ze zijn: Neo, Meso of Jong Paleo

GEEN
ARTE-
FACT

Onbekende retouche - Kryoturbatie r-
Onregelmatige r - Spontane r - Pseudo's
Graafmachinemaaksels - Naturolieten
Geen slagbult - Impressionistische kijk

VALS

Krassen machineslijping - Geen glans
Glans opgepoetst met water en leem
Geen ijzer onder bewerkte oppervlak

Onregelmatige retouche?

DE GROOTSTE 'VERSE' MP-SCHAAF VAN HET DRENTS KEILEEMPLATEAU.
LEMIGE MATRIX AANWEZIG IN HOLTEN EN KIEREN.
VINDPLAATS OMGEVING NOORD-BURGUM
BIPOLAIR GESLAGEN, GEEN SLAGBULT

VUURSTEEN IS EEN POREUS MATERIAAL.
LIGT HET GEDURENDE LANGERE TIJD IN
EEN IJZERHOUDENDE MATRIX, DAN TREKT
IJZER IN DE MICROSCOPISCHE HOLTES
VAN DE VUURSTEEN EN KLEURT DEZE
ROESTBRUIN, **SOMS HECHTEN ZICH
KLEINE IJZERPARTIKELS AAN HET
OPPERVLAK**

Citaat: Drs. Frans de Vries,
Hoofdredacteur 'Valsheid in gesteente'.

**Dit is het enige artefact opgegraven op EEMSTER
Een kleine discoïde**

**Weet u nog? SOMS HECHTEN ZICH KLEINE
IJZERPARTIKELS AAN HET OPPERVLAK**

PROFIEL EEMSTER

Ad Wouters bracht vele bezoeken aan de Eemster en was een daarvan werd dit profiel door hem in 1901 voor het eerst fotografisch vastgelegd en gefotografeerd. Te zien is de overgang van de Eemster naar de Eemster (Eemien) heeft een karakteristiek profiel van de Eemster. Deze is secundair kryoturbaat, dat is een type van de Eemster. Deze is secundair kryoturbaat, dat is een type van de Eemster. In dit 'permafrost-relict' kregen de Eemster een diepte van 60-70 cm onder het maaiveld lagen, het is een type van de Eemster en laterale zijden, alsook de krasjes en de glanssporen. Verder artefacten van Eemster zijn 'aankoezingen' van humusijzer en mangaanoxyde partikeltjes aanwezig. Foto en tekst uit Archaeologische Berichten 17.

IJZER IN DE BODEM VAN EEMSTER

EEMSTER

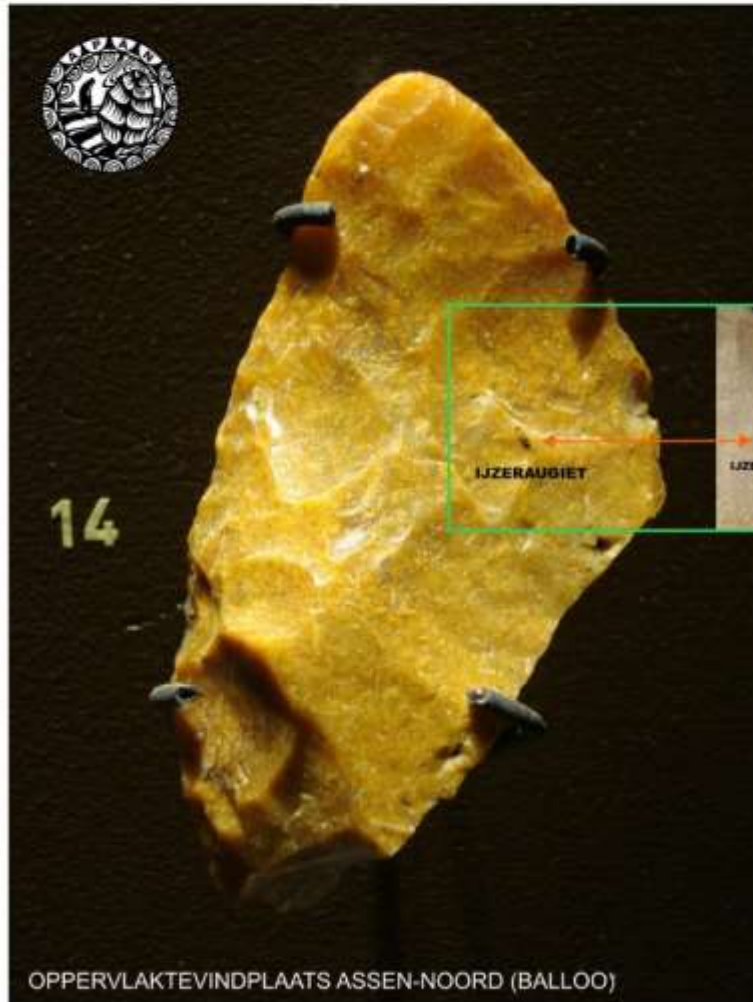
Vu... bedurende langere tijd in... het ijzer in de microscopische ho... deze roestbruin, soms hechten zich... aan het oppervlak. Dat is hier in extreme mate... is een kenmerk... Bij de groten is het... zichtbaar. Klik op de foto.

IJZER OP ARTEFACT

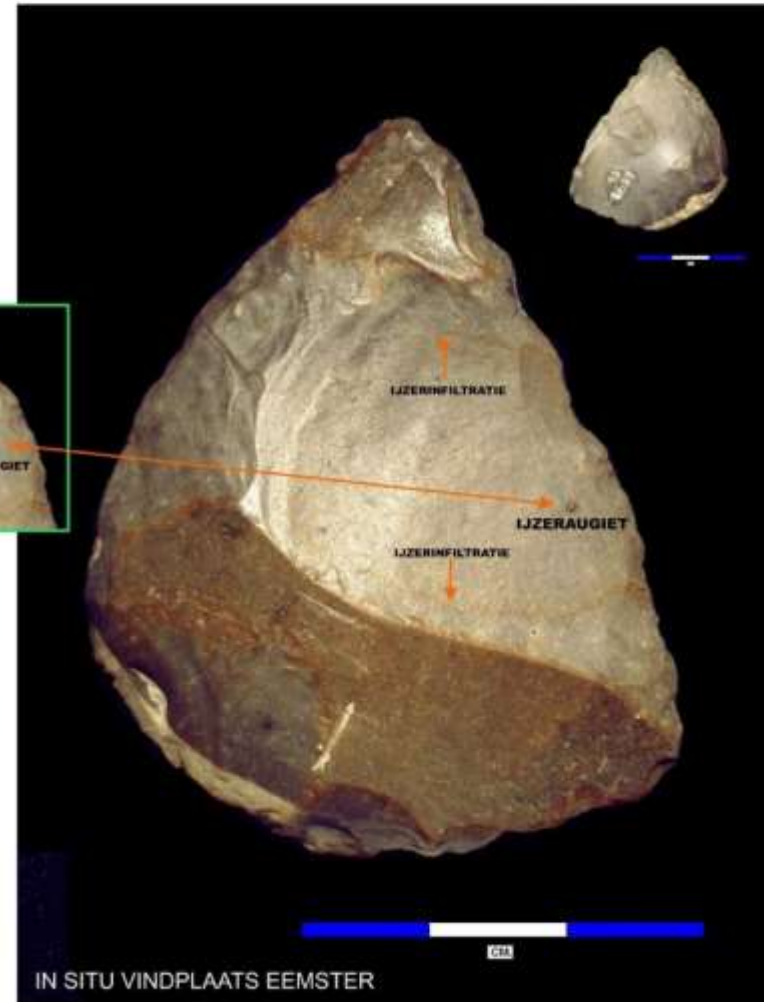
MAAR TOCH VALS

IJZERAUGIETEN

KENMERKEN VAN AUTHENTICITEIT

WINDLAK-VUISTBIJL ASSEN-NOORD

'VERSE' SPITSSCHAAF EEMSTER

DEZE ACHT
ARTEFACTEN WAREN IN
2004 DE REDEN VOOR
DE VONDSMELDING
VAN DE VINDPLAATS
EEMSTER, DIT OP
ADVIES VAN Prof. Dr.
WIL ROEBROEKS.

HET WERD VALS
VERKLAARD OMDAT
HET KENMERKEN HAD
VAN HOOGERSMILDE

HET ENIGE ARTEFACT
DAT IS OPGEGRAVEN
OP DE SITE IS DE
KLEINE DISCOÏDE
MIDDEN VOOR

EEMSTER IS NOG
STEEDS

'WAARHEID IN SITU'

Het team ROEBROEKS had geen schep meegenomen naar de vindplaats. Eemster werd vals verklaard omdat het dezelfde kenmerken had als de vondsten van Hoogersmilde. Teamgenoot Marcel Niekus verklaarde: 'indien we waren gaan graven en we hadden niks gevonden, dan was al dat werk voor niks geweest'

APAN/EXTERN **11**
2004 2005

Aktieve
Praktijk
Archeologie
Nederland

HOREN
ZIEËN
ZWIJGEN

VOOR ALLEN DIE ER BIJ WAREN

www.apanarcheo.nl

EEMSTER WAARHEID IN SITU.

30 JAAR
ZAAK
VER-
MANING
25 JAAR
APAN

*"indien we waren gaan graven
en we hadden niks gevonden
dan was al dat werk voor niets geweest" (*)*

(*) verklaring van Niekus, aan een amateur archeoloog, na de valsverklaring van Eemster.

30 JAAR
ZAAK
VER-
MANING
25 JAAR
APAN

APAN/EXTERN IS EEN UITGAVE VAN DE APAN
DE SAORININ LOHMANLILAN 12 B - 9722 HG GRONINGEN - TEL. 050-5265061

TJERK VERMANING

1929-1987 ABORIGINAL

een van de meest oorspronkelijke denkers uit de nederlandse geschiedenis drievoudig ontdekker van de neanderthaler

LEEMDUEBIJ VALS? al 30 jaar is er geen enkel gelijk

RAVENSWOUD/NEO/PALEO VALS? archeologisch argument ingezet tegen de echtheid van zijn vondsten

BLAUWMEERBIJ VALS? recentelijk ook niet in het

HOOGERSMILDE VALS? débacle rondom eemster

BIJEN VALS?

EEMSTER VALS?

EN WEER KOMT DE WETENSCHAP ERMEE WEG?
NEE DEZE KEER NIET

**EEMSTER WAARHEID IN SITU
REHABILITEER**

Aktieve
Praktijk
Archeologie
Nederland

SPECIALE UITGAVE VAN APAN/EXTERN NA DE VALSVERKLARING VAN EEMSTER IN 2004

SCHUILENBURG

Eastermar - Friesland

ROB - opgraving winter 1988/89
Onder leiding van professor dr Henk Kars

De APAN-opgraving Schuilenburg.
 De 'hut' van Schuilenburg, met de Ingang naar het zuidwesten.
 Door de ROB werd er later een Keilmesser opgegraven, zie rood kader,
 kenmerkend voor het Micoquien. Het is een Centraal-Europese cultuur.

KAARTJE: MARIE SORESSI

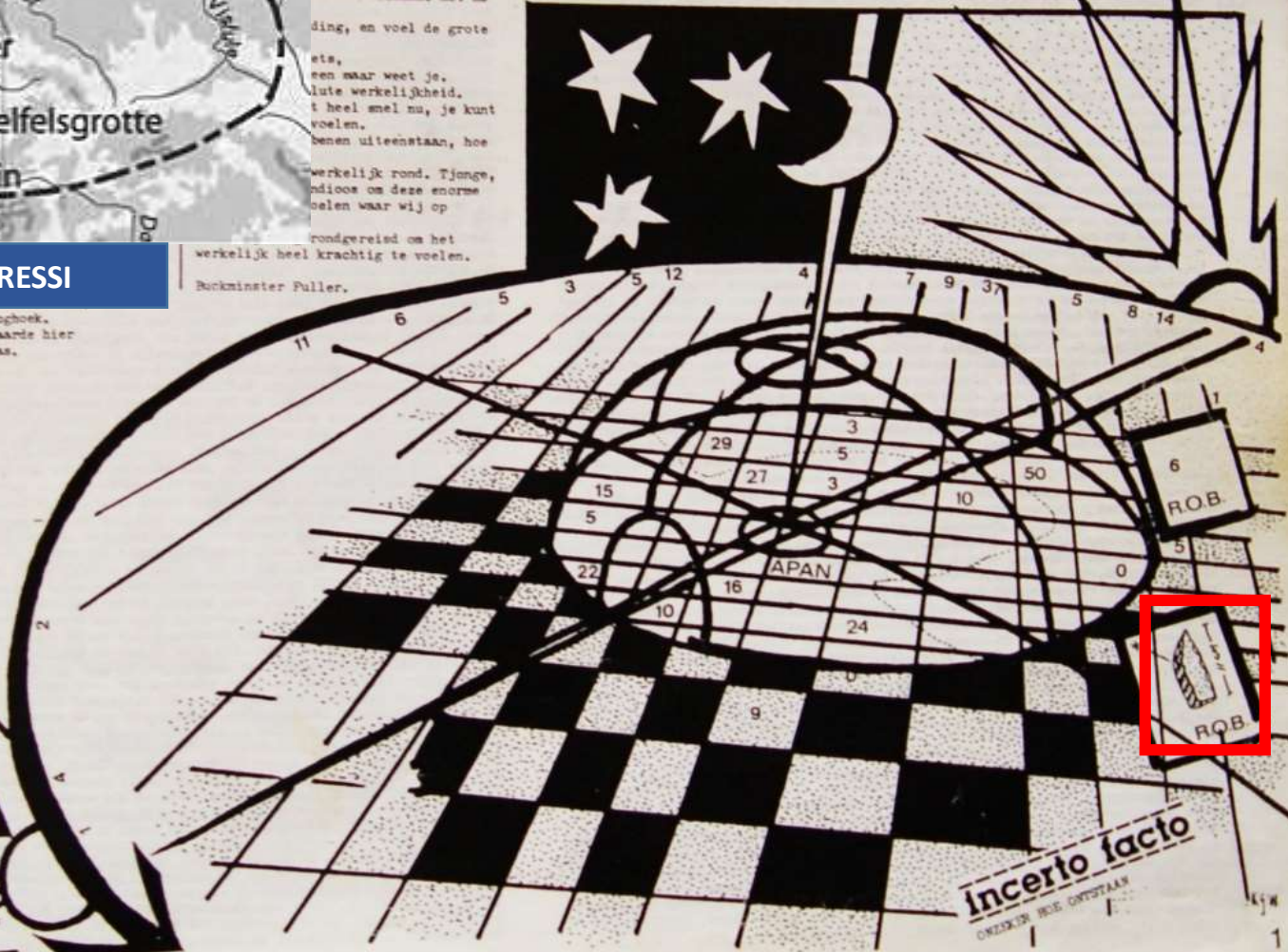
APAN INTERN '89^{VI}

TOEN DE AARDE NOG PLAT WAS?
 GEGEVENS UIT DE APANOPGRAVING SPREKEN DIT TEGEN!

lie nu allemaal met me
 ding, en voel de grote
 sts,
 een maar weet je.
 lute werkelijkheid.
 t heel snel nu, je kunt
 voelen.
 benen uiteenstaan, hoe
 werkelijk rond. Tjonge,
 ndioos om deze enorme
 oelen waar wij op
 rondgereisd om het
 werkelijk heel krachtig te voelen.

Buckminster Fuller.

net nog de son in je ooghoek.
 Dan voel je de enorme aarde hier
 rondraaien om de poolas.

Incerto facto
 ORDEER NIE ONTSTAAN

SCHUILENBURG 15 DECEMBER 1988 NA TWEE WEKEN OPGRAVEN

EERST WAS ER SNEEUW, TOEN BLUBBER MET 9 WETENSCHAPPERS

1 Marcel Niekus 2 Van Heuveln 3 Ter Wee 4 E. van Beek
5 Van der Meer 6 Frans de Vries 7 Dick Stapert 8 Dijkstra 9 Henk Kars

Dat kon wat worden, er was hoop dat Schuilenburg een doorbraak zou worden in het onderzoek naar het Midden paleolithicum op het Drents Keileemplateau. Die hoop zou al snel vervliegen.

A. Klaas Geertsma; B. Buisman – voorgraver ROB; C. Oene Kloetstra; D. Henk Geertsma

HET HAD WAT KUNNEN WORDEN

Drs. Dick Stapert (BAI) op 15 dec. 1988: Wegens beperktheid aan kennis noem ik wat hier gevonden is 'incerto facto' - onzeker hoe ontstaan.

Drs. Frans de Vries (BAI) had de archeologische supervisie. Direct na het 'incerto facto' van Stapert beaamde hij dat er niks was gevonden. Let wel, dit was na veertien dagen schaven en inmeten van tientallen artefacten.

WORDT HET OOIT NOG WAT?

Nee dus, want in Nederland is er blijkbaar nog steeds geen archeoloog aanwezig met voortgeschreden kennis. Er is geen enkele middenpaleo-deskundige meer te vinden. Het vak is tot stilstand gekomen door 'hun' affaire Vermaning

INCERTO FACTO

SPITSSCHAAF 1

DENTICULÉ

ONZEKER
HOE
ONTSTAAN

SPITSSCHAAF 2

incerto facto?

incerto facto?

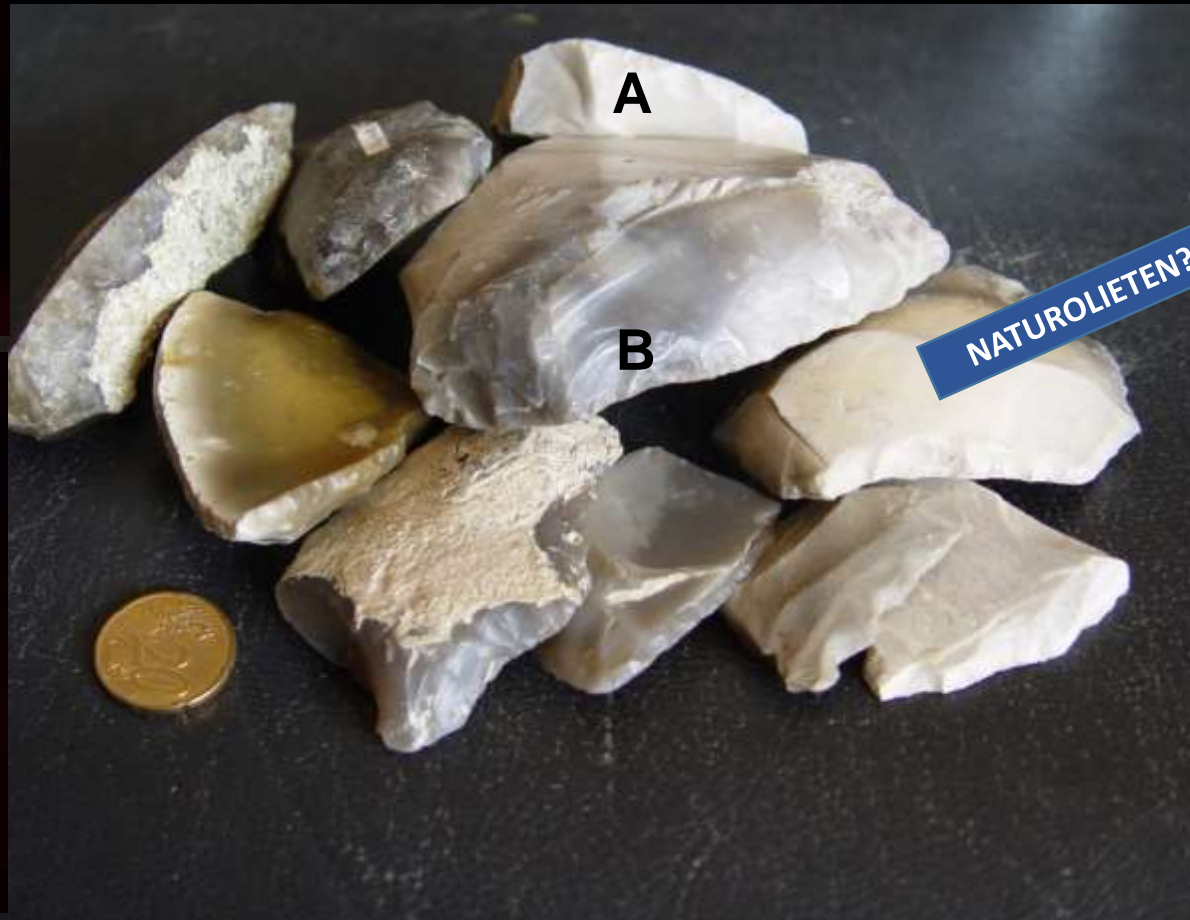

incerto facto?

incerto facto?

**Grotere artefacten van Schuilenburg.
Homogeen van kleur en patina.
De retouches van elk artefact zijn duidelijk zichtbaar.**

**De jagers van Schuilenburg hadden de beschikking over redelijk goede vuursteen.
De vuursteenbron leverde geen echt grote stukken op.
De biotoop was vermoedelijk matig begroeid.**

incerto facto?

SCHUILENBURG

VUISTBIJL

VUISTBIJLTJE

**VAN WATERKANT
EN OPGRAVING APAN**

OPGRAVING APAN

OPGRAVING APAN

OPGRAVING APAN

OPGRAVING APAN

incerto facto?

VUISTBIJL – KEILMESSER – CHOPPER
KWARTSITISCHE ZANDSTEEN

incerto facto?

CLEAVER OP AFSLAG
KWARTSITISCHE ZANDSTEEN

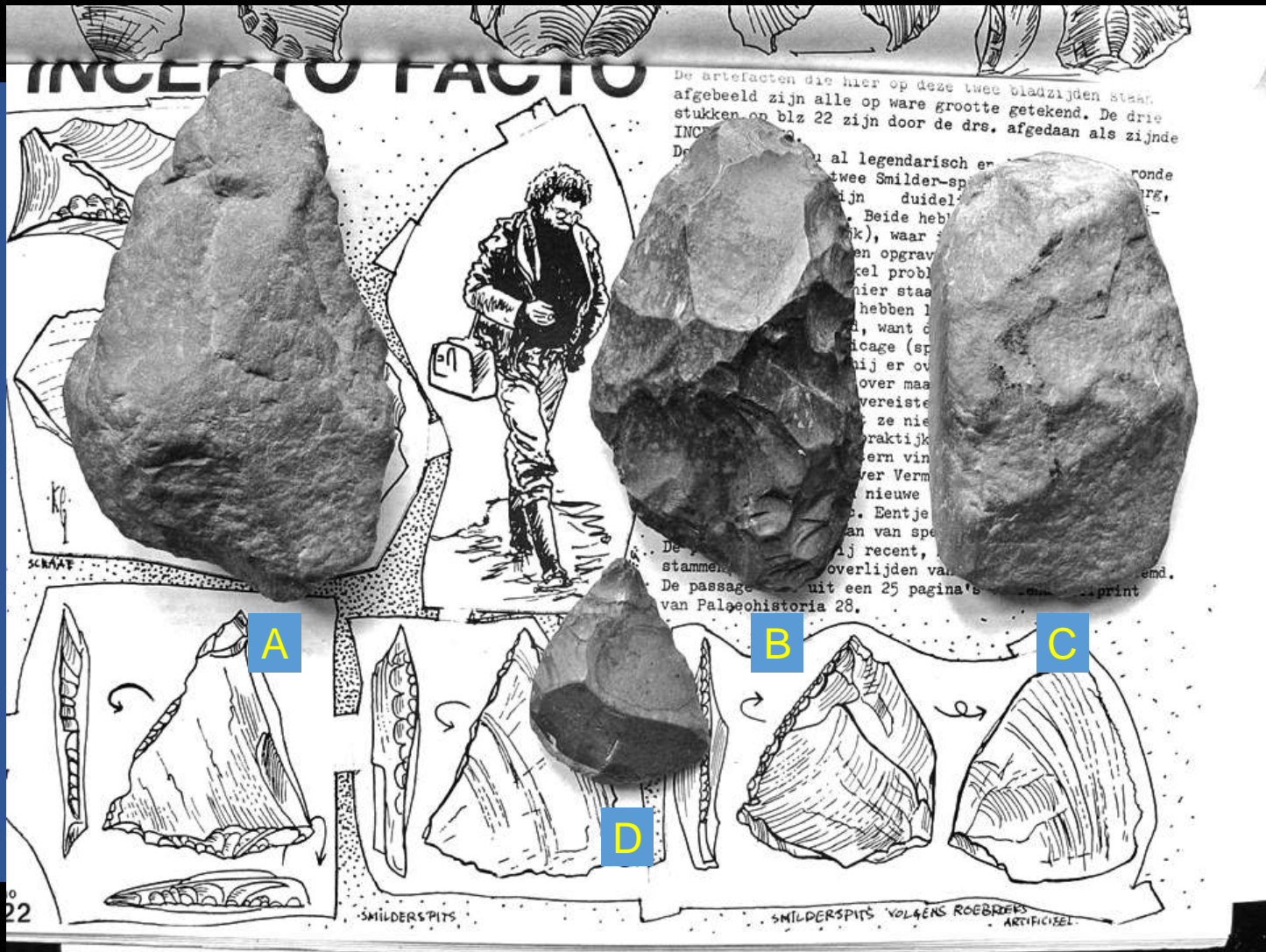
SCHUILENBURG

A
KEILMESSER
CHOPPER
SCHUILENBURG

B
KEILMESSER
EEMSTER

C
CLEAVER
SCHUILENBURG

D
SPITSSCHAAF
EEMSTER

incerto facto?

SNAVELBOOR

incerto facto?

AFSLAG PLUS RETOUCHE

incerto facto?

AFSLAG PLUS RETOUCHE

BIPOLAIR GESLAGEN
GEEN SLAGBULT

incerto facto?

AFSLAG
PLUS
GETANDE
RETOUCHE

incerto facto?

VERSCHILLENDE RETOUCHES

ALLE ONTWORPEN VOOR EEN SPECIAAL DOEL

incerto facto?

**KLEIN
GEREEDSCHAP
VAN SCHUILEN-
BURG**

**NUMMERS
ZIJN
VAN DE
VAKKEN
WAARIN ZE
WERDEN
OPGEGRAVEN**

STEKERTJE

BOORTJE

incerto facto?

incerto facto?

LEEM
AANWEZIG

EEN MULTIFUNCTIONEEL ARTEFACT

incerto facto?

BOOGSTEKER

OORSPRONKELIJK GRIJZE VUURSTEEN. ZWART GEWORDEN DOOR LIGGING IN ZUURSTOFLOZE (Anaerobe) MATRIX.

incerto facto?

1

SCHAAF OP AFSLAG

2

3

4 BOOGSTEKER

SCHUILENBURG

- 1: retouche
- 2: afslag met schoksplinter
- 3: fijnretouche op hoek (mesje?)
- 4: BOOGSTEKER

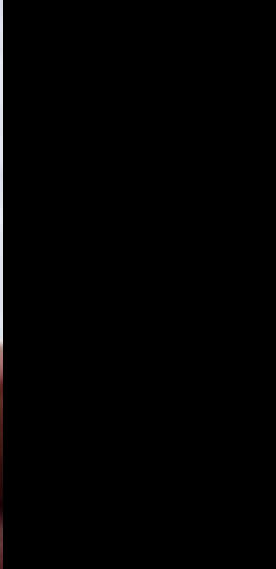
BIPOLAIR GESLAGEN
GEEN SLAGBULT

**AKKER PLUS STENENBULT
IN NOORD DRENTHE**

**KLEIN DEEL VAN DRENTHE NOORD
MET GROTE PRISMAKLING**

PRISMAKLINGEN MET RETOUCHE OP UITEINDE

SCHAVEN OP AFSLAG

DE JAGERS VAN DRENTHÉ-NOORD GEBRUIKTEN ELKE VUURSTEEN DIE ZE MAAR KONDEN VINDEN VOOR HUN WERKTUIGFABRICAGE. HET IS EEN ALLEGAARTJE AAN SOORTEN. DIT KAN WIJZEN OP EEN STERK BEGROEIDE BIOTOOP.

BOREN op afslag & opraapstukken

BOREN, verschillende typen

DRIEVLAKPUNTEN

STEKERS & AFSLAGEN

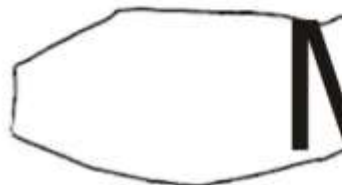
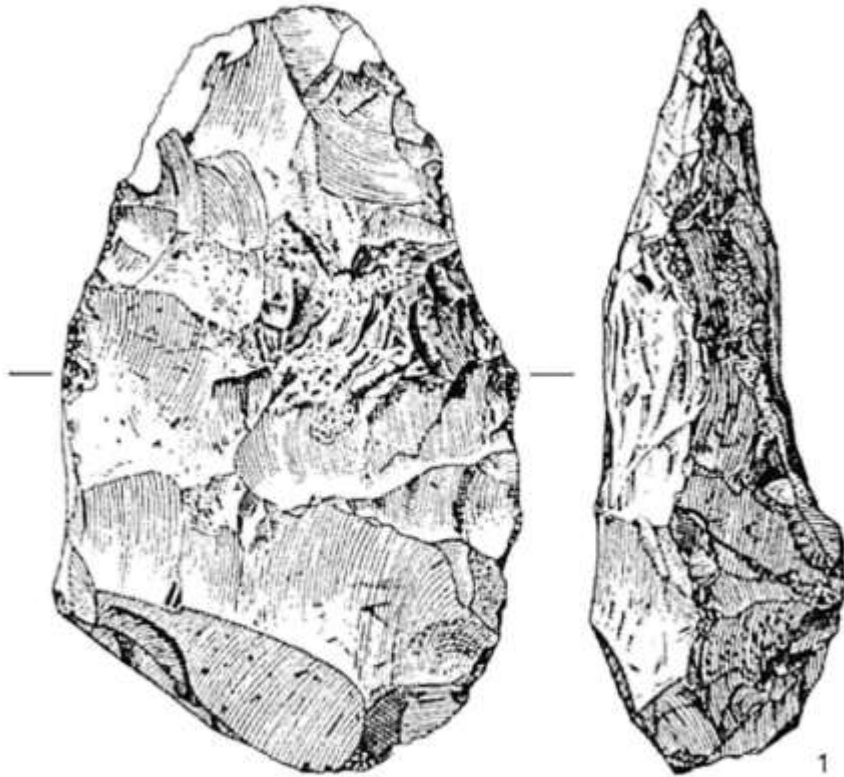
KEILMESSER TYPE LICHTENBERG

TYPE: KEILMESSER - FAUSTKEIL

BOTTROP

DUBBELGANGERS

DRENTHE

MICOQUIEN

3 cm

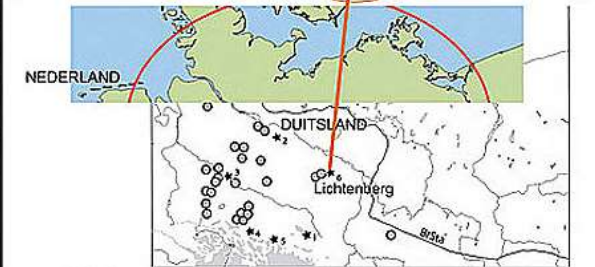
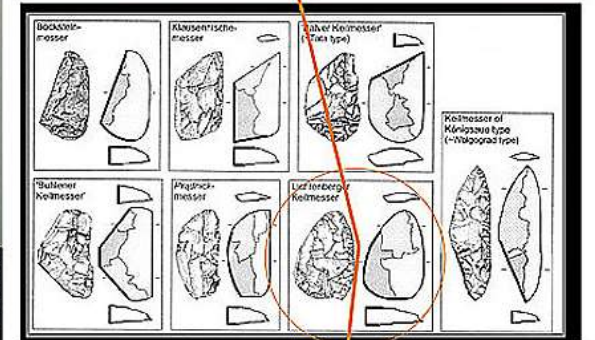
WEER EEN VUISTBIJL IN DRENTHE

Op de achtergrond Henk Geertsma, de vinder van de vuistbijl van Zeyen (2014).

Jaap Beuker van het Drents Museum bestudeert de vuistbijl van Zeyen met een loep. Zijn conclusie was: Wat een prachtige vuistbijl, een topvondst.

KEILMESSER type LICHTENBERG

1 Schöningen. – 2 Ochtmissen. – 3 Lehringen. – 4 Sarstedt. – 5 Salzgitter-Lebenstedt. – 6 Lichtenberg

PRODNIK of PRADNICK-MESSER

Micoquien 80.000 - 40.000 BP

ZEYEN

DRENTHE NOORD

LEEM
AANWEZIG

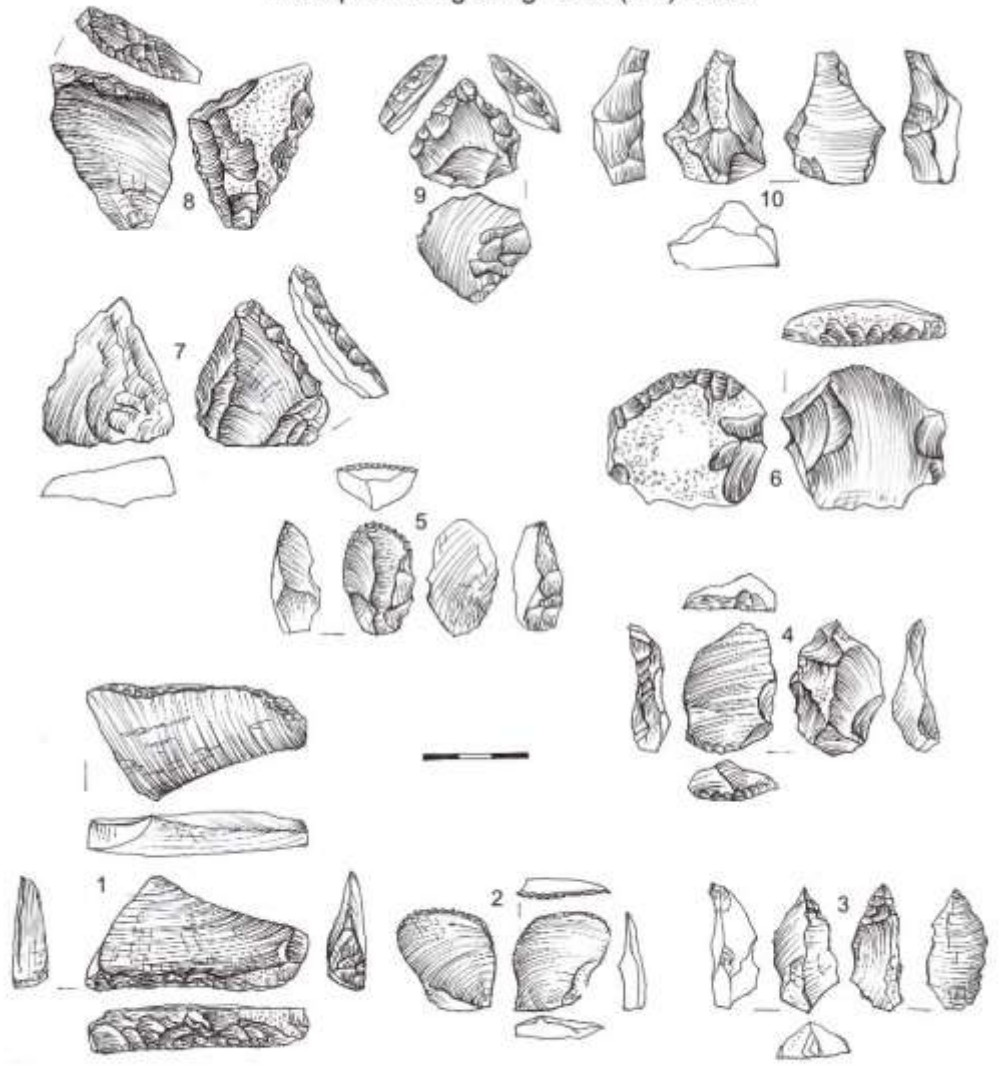
KEILMESSER TYPE LICHTENBERG

LEEK

Leek heeft na Schuilenburg de meest complete toolkit van het Micoquien in Noord-Nederland. Met veel klein-gereedschap en een Keilmesser.

Micoquien omgeving Leek (Gr.) 2009

1 schaaaf op zijkant kling (7,1CM); 2 zaagje; 3 boortje; 4 steelschaaaf (3,7cm);
 5 schrabbertje (3,2cm); 6 ronde schaaaf (4,6cm); 7 spitsschaaaf (4cm);
 8 steelschaaaf (5,2cm); 9 spitsschaaaf (3cm); 10 boor (Coll. gebr. Geertsma)

MICOQUIEN LEEK

UIT HET KEIZAND VAN HET TALUD VAN EEN SLOOT

HET KEIZAND IS DE LAAG WAARIN MIDDEN PALEOLIETEN GEVONDEN WORDEN

**MIDDELGROTE
AFSLAGEN**

LEEM AANWEZIG

LEEM AANWEZIG

AFGEVLAKTE HANDGREEP

ZAAG- OF SMIJFUNKTIE

LEEM AANWEZIG

ZAAG- OF SMIJFUNKTIE

LEEM AANWEZIG

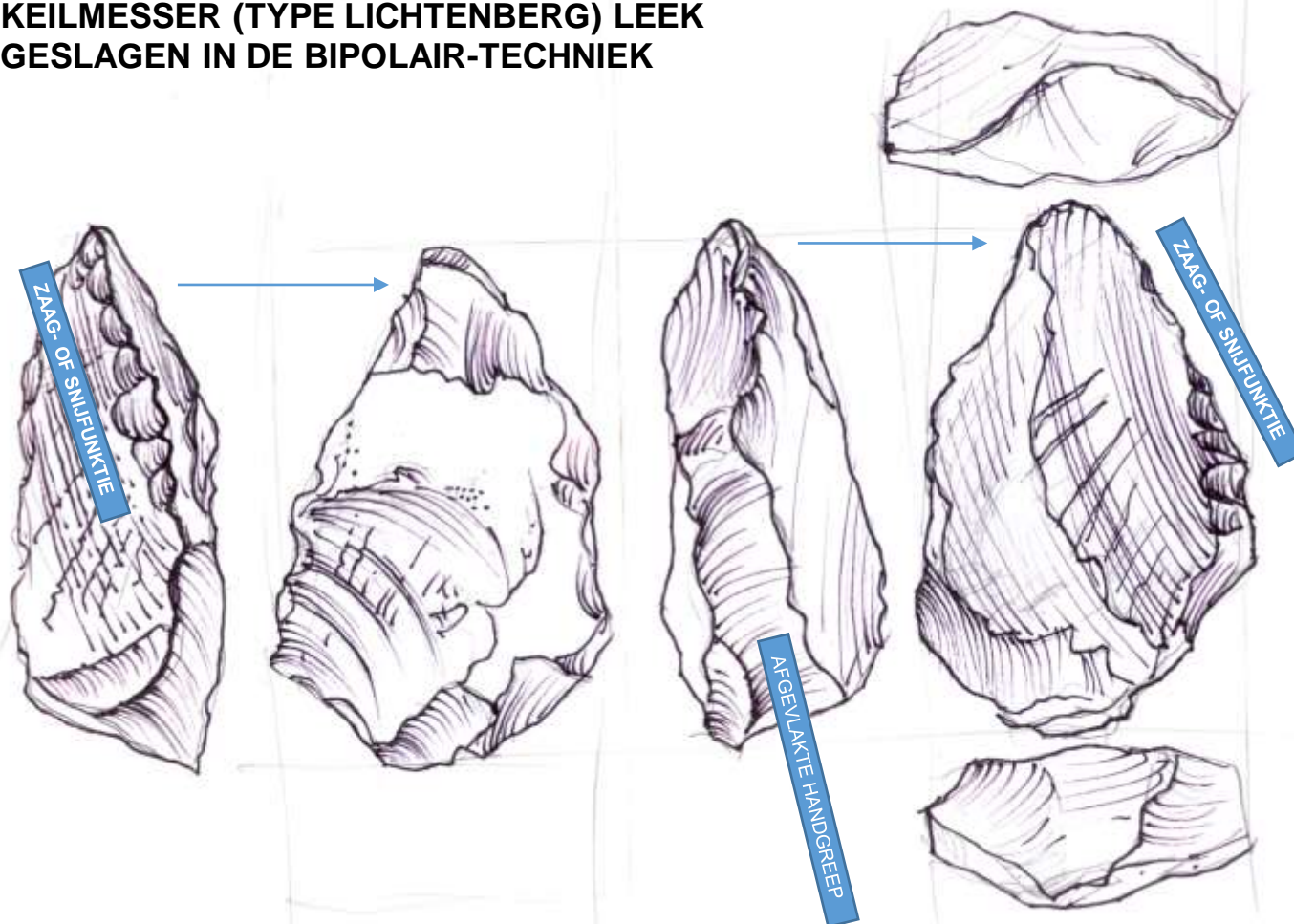
AFGEVLAKTE HANDGREEP

**KEILMESSER LEEK
TYPE LICHTENBERG
GESLAGEN IN
DE BIPOLAIR-
TECHNIEK**

KEILMESSER (TYPE LICHTENBERG) LEEK GESLAGEN IN DE BIPOLAIR-TECHNIEK

LEEK

DRENTHE-
NOORD

AFGEVLAKTE HANDGREEP

LEEM AANWEZIG

ZAAG- OF SNIJFUNKTIE

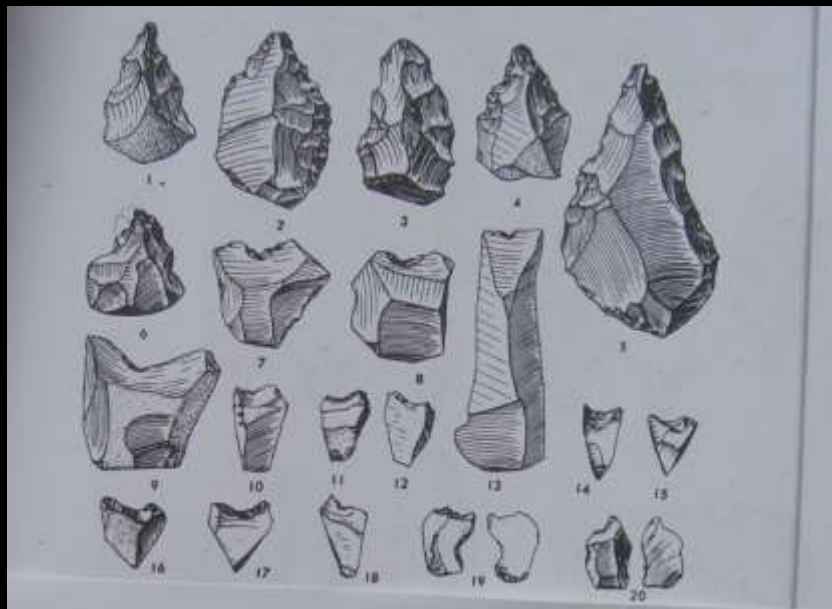

ZAAG- OF SNIJFUNKTIE

AFGEVLAKTE HANDGREEP

KEILMESSER TYPE LICHTENBERG

BOVEN: MICOQUIEN UIT PUBLICATIE VAN prof. Fr. BORDES

LEEK

GERETOUCHEERD KLEIN-GEREEDSCHAP

**PARELRETOUCHE
KENMERKEND VOOR HET MICOQUIEN
NAAR Prof. BOSINSKI = TYPE SCHAMBACH**

SCHAAFJE VAN GRIJZE VUURSTEEN. ZWART GEWORDEN DOOR LIGGING IN ZUURSTOFLOZE (Anaerobe) MATRIX.

SCHAAFJE VAN GRIJZE VUURSTEEN. ZWART GEWORDEN DOOR LIGGING IN ZUURSTOFLOZE (Anaerobe) MATRIX.

**SCHANSWEG
EEN**

MICOQUIEN SCHANSWEG-EEN
GEVONDEN IN HET KEIZAND. Coll. Gebr. Geertma

AFSLAG

PARELRETOUCHE

RETOUCHE

PARELRETOUCHE

NAAR Prof. BOSINSKI = TYPE SCHAMBACH

MICOQUIEN SCHANSWEG

RINSUMAGEEST

RINSUMAGEEST

KERNTJE

AFSLAG

LEEM AANWEZIG

TWEE
ATYPISCHE
AFSLAGEN
MET RETOUCHE
OP KANT
TEGENOVER
SLAGBULT

SPITSSCHAAFJE

SCHAAFJE

KLING MET RETOUCHE
OP LANGE ZIJDE

AFSLAG

MIDDEN PALEO FRIESLAND

**KLING MET
OVERHANGEND
LIPJE**

**MET
SLAGBULT**

**'DESKUNDIGE':
DIT IS HET ENIGE GOEDE ARTEFACT
EEN KERN**

OVERHANGEND LIPJE = DOOR ZACHTE PERCUSSIE (Drs. Marcel Niekus toonde een soortgelijke afslag van Balloo, maar dan van kwartsiet. Hij verklaarde het als ontstaan door zachte percussie. Onderstaand artefact met hetzelfde afsagfenomeen werd door hem afgewezen; het was geen artefact).

GERETOCHEERDE KLING

RETOUCHERAND

SPITSSCHAAFJE

SLAGBULT

SCHAAFJE

**STAD
GRONINGEN**

**UIT HET KEIZAND
ACHTER DE GEVANGENIS
MATRIX ZICHTBAAR
AANWEZIG**

LEEM AANWEZIG

RUIMBOOR

BOOR

SPITS

LEEM AANWEZIG

LEEM AANWEZIG

KRABBER

SPITS

LEEM AANWEZIG

LEEM AANWEZIG

LEEM AANWEZIG

SCHRABBERTJE

DE WÂLDGROEP

DE JAGERS VAN DE WÂLDGROEP HADDEN
DE BESCHIKKING OVER KWALITATIEF
ZEER HOOGWAARDIGE VUURSTEEN

DE GROTE DUIM

Drs. Marcel Niekus:

'Het zijn "afslagen" die **door natuurlijke druk** zijn ontstaan. De "retouches" zijn eenvoudig te verklaren als zgn. **spontane retouche**, dat is retouche die aan een uiteinde ontstaat wanneer een afslag afsplijt van een ander stuk en het uiteinde contact maakt met de rest van de vuursteen. Dit verklaart ook het **onregelmatige karakter** van de retouche. Ook **kryoturbatie** (bodemverkneding bij vorst - KG) kan bij het ontstaan van de retouches een rol hebben gespeeld'

Kwalitatief zeer goede vuursteen.
Vuursteenbron was toegankelijk,
mogelijk door een koud klimaat met
weinig begroeiing. Een steppe of
toendra?

afslagen door natuurlijke druk?

ZUIDBROEK
Groningen

BLAUWMEER
Hoogersmilde
Drenthe

NOORD-BURGUM
Friesland

BIPOLAIR GESLAGEN GEEN SLAGBULTEN

NOORD-BURGUM

spontane
onregelmatige
retouche
+ kryoturbatie?

ZUIDBROEK

spontane
onregelmatige
retouche
+ kryoturbatie?

BLAUWMEER

spontane
onregelmatige
retouche
+ kryoturbatie?

ZUIDBROEK Groningen

BLAUWMEER
Hoogersmilde Drenthe

spontane
onregelmatige
retouche
+ kryoturbatie?

NOORD-BURGUM Friesland

De Wâldgroep had een verspreiding in Friesland, Groningen en Drenthe

**SPONTANE
ONREGELMATIGE
RETOUCHE ???
OP STEKER**

LEEM AANWEZIG

STEKER

LEEM AANWEZIG

STEKER

BOORTJE

LEEM AANWEZIG

STEKER

BOOGSTEKER

NOG WAT VERSE MPs - o.a. VAN EELDE PATERSWOLDE

VUISTBIJLTJE EELDE

DRIEHOEKIGE SCHAAF
FOCHTELOO

KERN & BILLHOOK EELDE

POLYEDERKERN EELDE

LEVALLOIS – GROEVE WOLVEGA – MOGELIJK PRÉ-SAALE – 180.000 BP

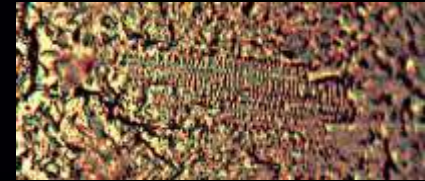

DE ARTEFACTEN VAN WOLVEGA ZIJN ZWART GEWORDEN DOOR LIGGING IN EEN ZUURSTOFLOZE (Anaerobe) MATRIX.

SPITS VAN SPIER
MICOQUIEN
DOOR VERMANING
OPGEPIKT BIJ DE
STENENVANGER VAN DE
AARDAPPELMEELFABRIEK
'ORANJE' IN SMILDE.

DAT WAS ZIJN FAVORIETE
PLEKJE OM ONTDEKKINGEN
TE DOEN

EEMSTER IS DAAR HET
BESTE VOORBEELD VAN.
DE EERSTE ARTEFACTEN
VAN DIE SITE ONTDEKTE HIJ
DAAR. NAVRAAG BIJ DE
VRACHTRIJDERS, WAAR DE
AARDAPPELS VANDAAN
KWAMEN, LEIDDE HEM
NAAR EEMSTER.

OP DE SPITS 'DRIBBELPAADJES VAN VAN NOORT'

DE SPITS VAN SPIER IS GESLAGEN UIT
EEN UITERST ZELDZAME PRACHTIGE
ORANJE VUURSTEENSOORT.
HET GROTE BROK ACHTER DE SPITS
KOMT VAN DE MP- SITE BAKKEVEEN.
DE SPITS HEEFT 'DRIBBELPAADJES' OP
DE AFGERONDE RIBBEN. HET IS DUS
EEN AUTHENTIEK ARTEFACT.

**EN DAN IS ER
NOG KUNST**

NEANDERTHALKUNST

**BIZON VAN GROEVE ZUIDBROEK tussen slachtgereedschap.
w.o. een billhook 1, twee steelschrabbers 2, een korte schrabber 3,
een steker 4, en een boor 5.**

Midden Paleo 120.000 – 40.000 BP

EEN TYPOLOGIE

ZUIDBROEK. BIPOLAIR BEWERKT

LANGS WEG NAAR LEEUWARDEN. OP GROTE AFSLAG.

BIZONS

NORGERVAART. RONDOM GERETOUICHEERD

EXPERIMENTEEL

**BIZON VAN ZUIDBROEK
NAAST EEN BIZON UIT
ZUID-LIMBURG**

**MET DE KOPPEN NAAR
ELKAAR TOE**

**BIZON VAN ZUIDBROEK
NAAST EEN BEER UIT
MIDDEN-FRANKRIJK VAN
EEN VINDPLAATS MET
MEER DAN 70 VUISTBIJLEN**

BEETJE SNUFFELEN

**NEOLITHISCH
DEPOT VAN
RAVENSWOUD**

HET COMPLETE NEOLITHISCH DEPOT VAN RAVENSWOUD, MET BIJLEN, BEITELS EN SPITSMESSEN. DOOR VERMANING ONTDEKT IN 1965. HET FRIES MUSEUM TOONDE DIRECT INTERESSE EN WILDE HET GRAAG AANKOPEN. DIT LUKTE PAS IN 1968 TOEN VERMANING GELD NODIG HAD OMDAT ZIJN DOCHTER GING TROUWEN. Labeling op de stukken is dan ook: FM – 1968.

Deze spitsen zijn ook bekend uit Engeland

Vals!

**Met machine geslepen.
Maar welke bijlen dat
waren kon niet precies
gezegd worden.**

1976

**OPDRACHT VAN HET GERECHTELIJK LABORATORIUM WAS:
ONDERZOEK VALSE ARTEFACTEN VAN VERMANING
OP MACHINESLIJPING**

**MACHINESLIJPING WAS DE KERN VAN HET BEDROG
DE VUISTBIJLEN WAREN BIJGESLEPEN OM ZE
OUDER TE DOEN LIJKEN**

**ONDERZOCHT WERD: oa. Het MP van HOOGERSMILDE en HIJKEN
en het OOG VAN RAVENSWOUD plus NEO RAVENSWOUD**

**HET LAB DEED SLIJPPROEVEN EN CONSTATEERDE DAARNA OP
MAAR ÉÉN ARTEFACT VERGELIJKBARE SLIJPING, OP BIJL
'FM – 1968 – 8' VAN HET NEOLITHISCH DEPOT VAN RAVENSWOUD.**

OP DE VUISTBIJLEN WAS NIKS TE VINDEN!

BIJL FM - 1968 - 8

NEOLITHISCH DEPOT VAN RAVENSWOUD

Bijl FM - 1968 - 8 is de sleutel tot de zaak Vermaning

DE SLEUTEL TOT
DE ZAAK VERMANING

WAAROM?

OMDAT DIT HET ENIGE
ARTEFACT IN DE COLLECTIE
VERMANING IS MET MACHINESLIJPING

BIJLTJE FM - 1968 - 8

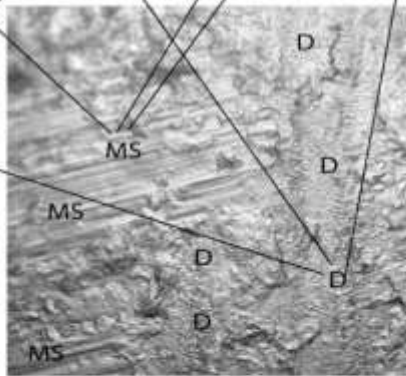
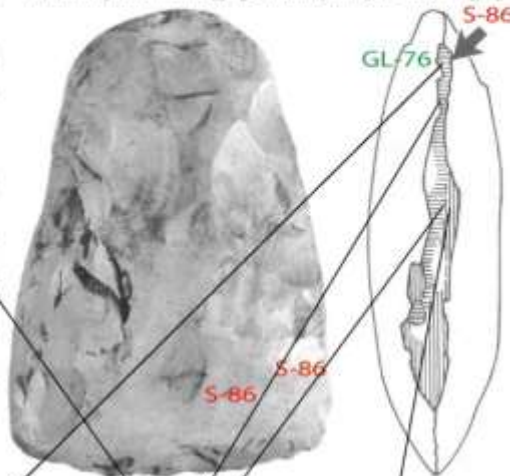
Vermaning en de reus uit Rijswijk.
Verhandeling van dr. Groeneveld. Parket nr. i.1038/75 Assen.

Ten slotte ziet men nog een neolithische bijl uit de collectie Ravenswaal. Die is dus gemaakt door de gevorderde mens. Dat is de mens die er af lustig op los sleept en die de steen al op een wetssteen legde. Hij maakte daar mooie duidelijk herkenbare dingen van, waarvan hij dacht dat hij daar plezier aan zou beleven.

Bij het nader vergroot bekijken van deze steen, ziet men op het midden piketten krassen. Bovendien wordt men weer geconfronteerd met het rood en dan moet men weer oppassen. Ook dat bruin volgt op een wat merkwaardige wijze. Bij een nog grotere vergroting krijgt men het rood nog mooier te zien. Er is bijvoorbeeld wat oververhitting geweest, waardoor men de bloeding in de steen kan waarnemen. Die bloeding vindt men niet op andere stenen. Op het laboratorium zijn zeer gladde stenen uit het Neolithicum bekeken en op deze wijze ziet men het eigenlijk nooit. Mogelijkerwijs zijn er nog wel andere bijlen die zo'n bloeding vertonen. Ik ben daar wel erg benieuwd naar. Bij het kantelen van de steen ziet men aan de kant van de steen evenwijdige krassen. Dat is onlogisch. De primitieve mens was toch wel een klein beetje handig en als hij dan een steen over dwars zou gaan slijpen dan zou de steen doorlopend uit zijn handen slaan. Men verwacht veel eerder, dat hij de steen in de lengterichting zou slijpen. Als er al krassen zijn, dan lopen die in de lengterichting en meestal ziet men dat ook op deze stenen die van andere plaatsen komen. Er zijn wel honderdduizenden neolithische bijlen waar de krassen in de lengterichting lopen, maar hier ziet men ze weer anders lopen. **Geschokt is men hier door de evenwijdigheid en ditzelfde beeld krijgt men als men dit soort steen tegen een slijpsteen houdt.** Vergelikt men dit met slijpkrassen op een neolithische bijl uit een andere collectie dan ziet men ook wel krassen maar die hebben een regelmatige onregelmatigheid. Met een computer zou men er langs moeten gaan dan kan men het in een getal uitdrukken.

De mens is niet in staat om met een gigantische haal dit te doen ontstaan. Dat kan misschien een reus maar de toenmalige mens was kleiner dan wij nu zijn. Het is dus niet denkbaar. Het past meer bij een slijpsteen en dan krijgt men dit soort krassen. Dit is een aantal facetten van de stenen waar we niet mee klaar gekomen zijn om op een logische wijze een verklaring voor te vinden. Vandaar dat we hebben besloten tot de meest logische verklaring door te zeggen dat ze tegen de slijpsteen zijn gehouden en doordat men die toen nog niet bezat, moesten de stenen dan recent bewerkt zijn.

Bijlje 1968 - 8 - Neodepot Ravenswaal. Over dit bijlje gaat de lezing van Groeneveld. Slijping met een machine werd door het Ger Lab alleen aangetroffen op de zijkanten van dit bijlje (GL-76). Tien jaar later treft Stapert een dergelijk slijptraan ook aan op de voorkant, naast die op de zijkant (S-86). Dit werd door het Ger Lab niet gezien, of is er iets anders aan de hand? Horizontale lijnen is machineslijping. Verticale lijnen is prehistorische slijping.

Boven: foto van een acetaat-peel van bijl 1968 - 8 (vergroting 100x). Door Van Noort, gemaakt in het Fries Museum. MS = machineslijping, D = dribbelpaadjes van de prehistorische zandslijping.

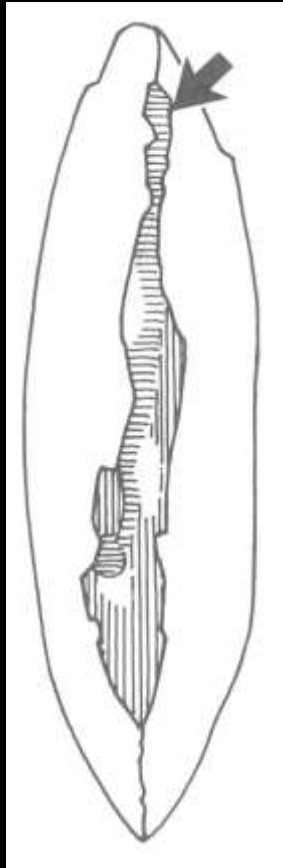
De peel is gemaakt op dezelfde zijkant waar het Ger Lab in 1976 en Stapert in 1986 slijpsoren van de elektrisch aangedreven slijpschijf fotografeerden. Van Noort laat een ander gebiedje zien, waarop naast de machineslijping ook de zgn. dribbelpaadjes (D) te zien zijn. Dit zijn de prehistorische zandslijpsoren, ontstaan door beweging op een wetssteen. Ze lopen in de lengterichting van de bijl, van onder tot boven, precies zoals dr. Groeneveld het omschrijft. De bijl is dus authentiek. De machineslijping (MS) loopt er dwars doorheen. Dit betekent dat ze als laatste is aangebracht. Wanneer? En door wie? Maar bovenal, met welk doel?

Geschokt is men hier door de evenwijdigheid (van de krassen KG) en ditzelfde beeld krijgt men als men dit soort stenen tegen een slijpsteen houdt. (Het Ger Lab deed slijpproeven KG).

Uit lezing van Dr. Groeneveld, directeur van het Gerechtelijk laboratorium in Rijswijk. Parket nr.i.1038/75 (Assen)

**GER LAB: MACHINESLIJPING OP ZIJKANT BIJL 'FM- 1968 – 8'.
NEO-BIJLEN WERDEN MET ZAND GESCHUURD, DEZE BIJL NIET?**

JAWEL WANT:
'DRIBBELPAADJES
VAN
GOVERT VAN
NOORT'
OP BIJL 'FM -1968-8'
BEVESTIGEN
AUTHENTICITEIT.
ONSTAAN DOOR
ZANDSCHURING.
DOOR HEM IN
PROEVEN
AANGETOOND.

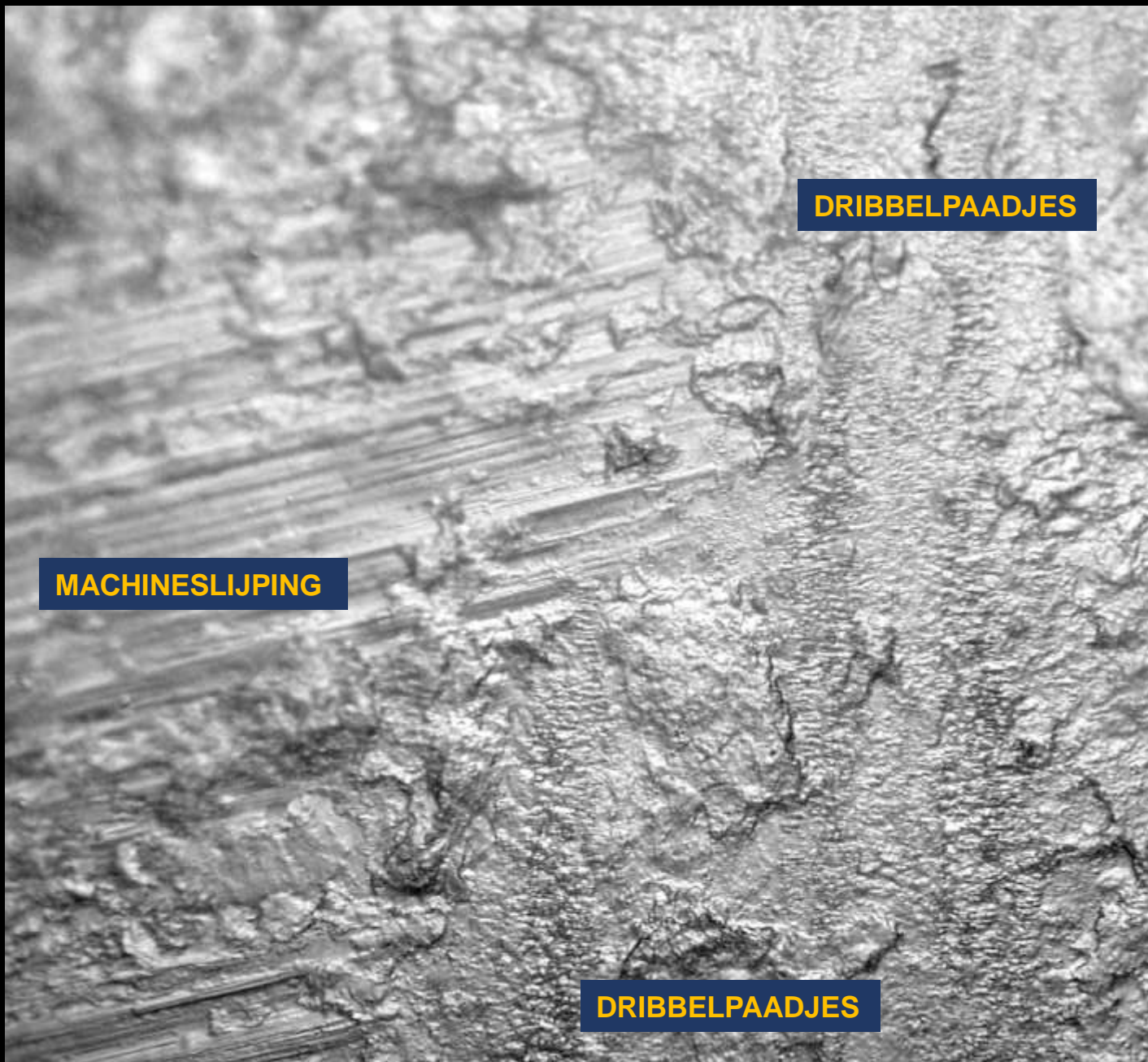
MACHINESLIJPING

DRIBBELPAADJES

MACHINESLIJPING
LOOPT OVER DE
DRIBBELPAADJES
HEEN.

HET IS DUS LATER
AANGEBRACHT.
DOOR WIE?

DRIBBELPAADJES

VAN HEUVELEN, IN 1976 FOTOGRAAF VAN HET GER LAB, IN EEN RECENTE MAIL OVER SLIJPINGEN OP DE VERMANING STENEN, speciaal op bijl FM-1968-8.

Beste hr. Geertsma,

Het ging om veel stenen. Ik hoorde over 'kisten' praten. Er zijn meerdere stenen onderzocht op slijpsporen. Wanneer men iets vond dat men van belang achtte kwam men direct naar me toe. Je hoorde in de manier van aanbieden de emotie naklinken van het aantreffen van het gevondene. Ik merk hierbij op dat ik slechts één bijl met slijpsporen onder ogen heb gehad, die van Ravenswoud, en ik weet zeker dat er ook niet meer aangetroffen werden.

Over het bedrog van deze machine slijping:

DAT KAN VERMANING GEWEEST ZIJN, MET DIT ENE BIJLTJE, OMDAT -IE NOG BIJZONDERDER WILDE WEZEN ALS-IE AL WAS, MAAR JE KUNT OOK DENKEN AAN EEN JALOERSE GELEERDE OF EEN JALOERSE CONCURERENDE AMATEURARCHEOLOOG DIE DIT BIJLTJE 'PLANTTE' OM VERMANING IN EEN KWAAD DAGLICHT TE KUNNEN STELLEN. MAAR DAT ENE ROT BIJLTJE VERZIEKT WEL EEN PRACHTIG ONDERZOEKS- GEBIED, EN EEN DEEL VAN DE ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN ONS LAND, EN DE LEVENS VAN VEEL MENSEN.

Van Heuvelen

VUISTBIJL 'DE MOOIESTE DIE WE HADDEN' VAN HOOGERSMILDE
In de omcirkelde gebieden zou machineslijping aangebracht zijn. Die slijpingen zijn echter nooit middels uitvergrotingen getoond. Van het Gerechtelijk Laboratorium weten we dat ze er ook niet opzitten. Ze kunnen dus ook niet getoond worden.

Govert van Noort heeft bewezen dat ook de krassen in dit geval 'dribbelpaadjes' zijn, ontstaan door zandschuring in een door bevriezingen bewogen bodem.

DOOR HET GER LAB WERDEN **GEEN MACHINEKRASSEN** OP DE VUISTBIJLEN GEVONDEN. MACHINESLIJPING KAN DUS OOK IN 1975 NOOIT EEN BEWIJS VAN VALSHEID ZIJN GEWEEST. MAAR HET IS **WEL ALS BEWIJS OPGEVOERD !**

GOVERT VAN NOORT HEEFT AANGETOOND DAT DE KRASSEN ZIJN ONTSTAAN DOOR ZANDSCHURING IN EEN DOOR BEVRIEZINGEN BEWOGEN BODEM.

AAN HET OPPERVLAKE VIEL EN VALT DUS GEEN VALSHEID AAN TE TONEN.

VOOR SOMMIGE ONDERZOEKERS BLIJFT ER DAN NIETS ANDERS OVER DAN ZOEKEN ONDER HET OPPERVLAKE, WANT VALS MOETEN ZE BLIJVEN. EN ER WERD IETS GEVONDEN. MEN ONTDEKTE ONDER HET BEWERKTE OPPERVLAKE VAN 'ECHTE' MIDDEN PALEOLIETEN, bv VAN BALLOO, IJZERINFILTRATIE. MEN BEWEERT DAT DAT IJZER TE METEN IS MET MODERNE TECHNIEKEN. MAAR NIET ALTIJD BLIJKT UIT EEN VAN HUN PUBLICATIES ! DE METHODE IS DUS NIET FEILLOOS ! DE PROBLEEMOPLOSSING IS ECHTER SIMPEL: **HET ZIEN MET HET BLOTE OOG IS DAN VOLDOENDE EN GELDT OOK ALS BEWIJS !**

NOU KOMT HET: DAT IJZER ZOU BIJ DE VERMANINGSTUKKEN ONTBREKEN. DIT ONTBREKEN NOEMT MEN:

Even
onthouden

'VALSHEID IN GESTEENTE'

KERN H-5 VAN HIJKEN

IJZER OP EN DIRECT ONDER HET OPPERVLAK

DUS GEEN VALSHEID IN GESTEENTE

MET
HET
BLOTE
OOG TE
ZIEN

De APAN heeft enkele jaren geleden door Hans de Kruijk een slijpplaatje van kern H-5 van Hijken laten maken. Te zien is dat de binnenkant van de steen grijs is. Zie bij **A**

De buitenkant van kern H-5 is bruinig verkleurd door ijzerinwerking. Zie bij **B**

Dat ijzer is middels infiltratie enkele millimeters diep doorgedrongen in het bewerkte oppervlak. Zie bij **C**

Kern H-5 van Hijken is ook mede daardoor een authentiek artefact.

Weet u het nog? VUURSTEEN IS EEN POREUS MATERIAAL, TREKT IJZER IN DE MICROSCOPISCHE HOLTES VAN DE VUURSTEEN DAN KLEURT DEZE ROESTBRUIN

Flint Jack was eind 19^e eeuw een beroemdheid in Engeland.

Hij verkocht vervalste artefacten die hij met een stalen hamer had geslagen.

In 1976 haalde de Franse professor Fr. Bordes dit geval de zaak Vermaning binnen.

De niet geringe rol van professor Fr. Bordes in de zaak Vermaning is echter een onderbelicht verhaal.

HET IS HET VERHAAL VAN EEN CLASH TUSSEN HEM EN PROF WATERBOLK OP EEN CONGRES IN PARIJS IN 1971.

In beginsel ligt daar de aanvang van de zaak Vermaning.

Zie APAN/EXTERN 7
En www.apanarcheo.nl

X/noot (1980) De hint van professor Waterbolk over het optreden van prof. Bordes in Parijs in 1971., is een voetnoot bij de terugblik op zijn carrière in 1979.

42

**IN DEZE PRESENTATIE ZIJN LANG NIET ALLE
VERSE MIDDEN PALEOLIETEN VAN HET DRENTS
KEILEEMPLATEAU AAN BOD GEKOMEN.
ER IS NOG VEEL EN VEEL MEER.**

**WIJ ZOULDEN HET TOEJUICHEN INDIEN ER MET
ONBEVOORDEELDE BLIK OPNIEUW
ONDERZOEK NAAR ZOU WORDEN GEDAAN.**

**HET WACHTEN IS OP EEN ARCHEOLOOG DIE DAT
WIL GAAN AANPAKKEN.**

**Lid worden van de APAN? Neem contact op met Klaas Geertsma
06 376 184 40. Of via www.apanarcheo.nl**